

Lázně Darkov

stručný výklad historie

L á z n ě D a r k o v

Již v dávné minulosti bylo Karvinsko bohaté na výskyt pramenů obsahujících značné množství soli jódu a bromu, tkzv. solanek, jenž vyvěraly volně na povrch. Od nejstarších dob byla z těchto zřidel vyvařovaná sůl, která pak byla používána našimi předchůdci k lidovému léčení. Jednou z nejvíce proslulých vod díky svým léčebným účinkům byla voda pocházející ze studánky v Karvinském lese, která se jmenovala Stříbrnáčka. Bohužel nám tento pramen následkem důlní činnosti pomalu vysychal a časem zanikl docela.

Prvním písemným dokladem potvrzující nám existenci solanek na našem území je listina opolského knížete Vladislava z 12. 6. roku 1268, kterou potvrzuje benedikt. klášteru v Orlové veškerá práva na vyvařování soli na území lokalit vsí Karviné, Solce a okolí. Víme, že po celé 13. stol. byla sůl opravdu využívána.

V souvislosti s objevem uhlí r. 1776 v místě zvaném Čechovice se do popředí zcela bezvýhradně dostávalo dolování a vyvařování soli, pro nerentabilitu, přešlo do útlumu, až v 18. stol. definitivně zaniklo. Snahy o dolování uhlí v té době projevoval kromě Larische rovněž majitel

panství Ráj a okolí baron Jiří Bees z Chrostiny. Tento uskutečnil v roce 1862 první pokusný vrt na pozemcích mezi Darkovem a Stonavou. Jeho zklamání bylo asi veliké, když místo na uhlí narazil na mohutný výron slané vody. Nejprve se tato kapalina využívala k potřebám v domácnostech, ale v roce 1865 solanku začal používat k léčebným účelům fryštátský lékař dr. Antonín Fiedler. Darkovský pramen poněkud ohříval a začal v něm pravidelně koupat své pacienty v několika dřevěných vanách.

Vila Maryčka.

Ještě v tomto roce byla pak vybudována první léčebná budova, jenž byla nazvaná Skleník, avšak nikoli už v Ráji, nýbrž na katastru obce Darkov. Tento lázeňský dům sloužil pacientům po celou sezonu, která byla od začátku dubna až do konce října. V zimním období se zde konaly různé veselice, bály a také svatby majetných obyvatel z Fryštátu, Darkova a okolí.

Léčba pacientů darkovským zřídlem přinesla zakrátko velmi příznivé výsledky. Baron J. Bees však potřeboval jistotu, že do lázní nebude investovat nadarmo. Z toho důvodu požádal roku 1867 vídeň. univerzitního prof. Dr. Redtenbachera aby provedl vědecký rozbor darkov. pramene. Zjistilo se tak, že tato slaná voda má ve svém složení až dvojnásobně větší množství jódu, oproti doposud nejúčinnějšímu slanému prameni v horňorakouském Hallu. O dalším rozvoji darkov. lázní se posudkem definitivně rozhodlo.

Hned v 70. letech 19. stol. byly pro lázeňskou činnost adaptovány nebo vybudovány nové objekty. V roce 1871 byl adaptován dosavadní zájezdní hostinec U Wassermöna, který stál na dřívějším místě polorozpadlé chatrče převozníka, kterému lidé říkali Vodník, jenž přes řeku podle potřeby převážel lázeň. hosty. Takto se až do r. 1869 muselo udržovat spojení mezi oběma břehy řeky Olše, než byl postaven první dřev. most.

Následujícího roku byly vybudované Nové lázně / dnešní Staré lázně /, jejichž budova si do dnešních dnů zachovala svůj původní stavební sloh.

Darkovský pramen a jeho úspěchy budily i nadále živý zájem u vědeckých kruhů při vídeňské universitě. Darkovská voda byla znovu v r. 1876 podrobená přísným rozborům a na základě jejich výsledků vydal univerzitní prof. Dr. Ernst Ludwig doklady, že obsah jódu darkov. zřídla je oproti zřídlu v Hallu dvojnásobný a

Pohled přes řeku Olši směrem na lázeňský areál.

svým obsahem brómu přesahuje všechna známá jódová zřídla v Evropě. Je tedy samozřejmé, že na základě takto znějícího posudku zájem o Darkov a jeho lázně nebývale vzrostl. Proto byly lázně i ubytovací prostory rozšířeny. V r. 1878 byla podle návrhů arch. Gobieta vybudována vila, jenž dostala název Anna /pozd. přejmenovaná na Lorihof, dnešní pojmenování Vlasta/.

Koncem 80. let 19. století, kdy funkci šéflékaře lázní konal doktor Vilém Sperber, se darkov. lázně doplnily o další dvě láz. budovy, byla to vila Heinrichshof /Jindřichův dvůr, dnešní název Jiřina/ a směrem k budově U Wassermöna byla postavená vila Henrieta /dnešní pojmenování Maryčka/. Na rozkvětu lázní měli v tomto období rovněž velkou zásluhu lázeň. inspektoři Adam Bortsch a Karel Wenzelides, rovněž tak značné úsilí vynaložil hosp. insp. Jan Kania.

Přestože darkov. lázně od svého založení dobře prosperovaly a svému majiteli přinášely velké zisky, baron Bees se svého původ. záměru doložení nevzdával. V r. 1892 podnikl nový pokusný vrt, ale tentokrát na katastru Ráje, výsledek byl ale obdobný jako před třiceti léty v Darkově. Rájský pramen obsahoval ještě vyšší procento jódu než pramen darkovský, a byl ze svého terénu v Ráji sveden primitivním vod. potrubím z borového dřeva do nádrže nedaleko

darkovských lázní.

Obdobím nebývalého rozvoje lázní byla léta 1895-1901, kdy se stává jejich spolumasajitelem i vedoucím lékařem cís. rada Dr. V. Degré. Roku 1899 musel příliš zadlužený Bees svůj podíl odprodat a novým majitelem a spoluvlastníkem lázní se stává důlní podnikatel Larisch-Mönnich ze Lhoty. MUDr. V. Degré investoval do výstavby lázní velké prostředky. Podle návrhů vídeňského arch. Korna dal postavit Kurhaus /dnešní společenský dům/ v letech 1900 až 1901 a vilu Henrietta dal přestavět na reprezentační sídlo své rodiny. V roce 1902 byla vybudována budova Kinderheim /dnešní název je Dětská léčebna/ a v její blízkosti Mariánská kaple a Mariánský sloup. Velkou pozornost věnoval lázeň. parku, a dal v něm vysázet na 200 vagónů jehličnatých a listnatých stromků dovezených z Beskyd, ozdobné keře a záhony květin. V parku dal vystavět letohrádek s jehlancovitou věží a roku 1903 byla dokončena stavba dřev. kolonády. Tato byla dlouhá kolem 50 metrů a směřovala od vily Henrietta k vile Heinrichshof.

Rozsáhlá výstavba lázní a rušný společenský život přivedly dr. Degré k bankrotu. Dne 11. září r. 1905 odkoupil celé lázně Darkov Jindřich hrabě Larisch-Mönnich. Po novém majiteli a členech jeho rodiny byly v této době pojmenovány prameny jódové vody. Darkovskému prameni se pak

Kaple u dětské ozdravovny.

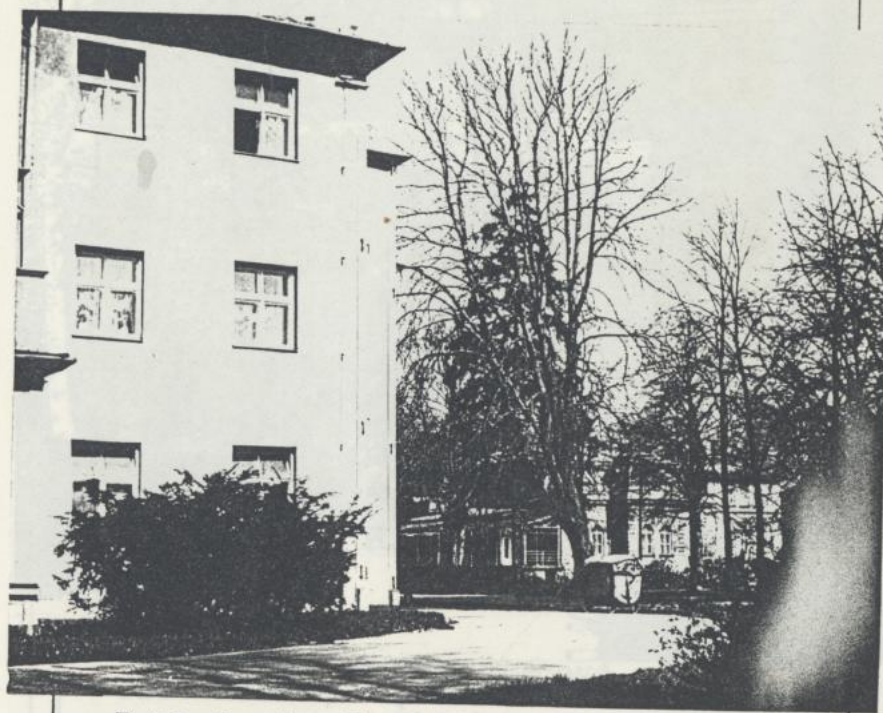
dostalo jméno Jan a rájský se od té doby nazýval Olivie. Šéflékařem byl jmenován Dr. Vilém Klimek. Z uvedených statistic. údajů pro rok 1907 vyplývá, že roční počet lázeň. hostů se pohyboval okolo 700 osob.

Úpadek darkovských lázní přivodila první světová válka. Lázně byly proměněny ve vojenskou ozdravovnu pro tisíce raněných a nemocných. Tyto vojáky tou dobou v lázních léčil vojenský lékař Dr. Eduard Beck. Územní československo-polské rozporů po vzniku ČSR v letech 1918-1920 úpadek lázní jenom urychlily. V budovách byli ubytováni vojáci a lázně i přilehlý park byl silně poškozen.

Po uklidnění územně politických sporů o rozdělení Těšínska mezi nezávislé státy ČSR a Polsko 28. července 1920 se začal život lázní měnit k lepšímu. I po vzniku sam. ČSR zůstal dosavadní majitel lázní Darkov nezměněn. Započato bylo ihned s obnovou a modernizací objektů. V r. 1929 dosáhl počet lázeň. návštěvníků počtu 4000 osob.

V roce 1931 bylo objeveno další zřídlo, které dostalo jméno Helena. Podle vědec. analýzy obsahovalo toto zřídlo dosud nejsilnější procento jódu i brómu ze všech dosud známých zřídels ve střední Evropě. Blížil se už ale další osudný den a to nejen pro darkovské lázně. Událostí spojené s Mnichovem r. 1938 jódovým

lázním Darkov přivodily zásadní politické i územní změny. Celé Těšínsko bylo v říjnu r. 1938 odstoupeno beckovskému Polsku a lázně se rázem ocitly pod polskou správou. Vrchním lékařem se po dobu necelého jednoho roku stal Dr. Józef Mazurek. Správu polskou pak vystřídala správa třetí německé říše. Těšínsko se tak stalo od 1. září 1939 součástí Velkoněmecké říše a správu nad darkov. lázněmi převzal opav. henleinovec doktor Hans Schwarz. Jelikož již roku 1939 přestal tryskat původní pramen Jan,

Pohled od vily Jiřina, v pozadí vidíme budovu spol. domu.

bylo nutno hledat nové zdroje. V r. 1943 byly nalezené dvě nové zřídla. Jan II. poblíž původního darkovského pramene a pramen Vilemína, který se podařilo navrtat v blízkosti lázeň. parku. Jak se dalo očekávat i druhá svět. válka změnila od r. 1943 lázně na vojenský lazaret.

Po osvobození r. 1945 byly lázně Darkov zabrány Larisch-Mönnichům a národním správcem tohoto zboží se stal Dr. Alois Žurek. Nové předsta-

Pohled od Sanatoria, v pozadí vidíme objekt dětské léčebny.

Park Boženy Němcové.

venstvo se muselo ihned zabývat zabezpečením dostatku minerálních vod a jejich jakostí. Je sice známo, že v letech 1949-1950 byly dva prameny objeveny, a to Nový pramen, jež měl vydatnost pouze 14 l. za min. a pak ještě pramen poblíž vily Hubertus u řeky Olše avšak i toto zřídlo nemělo valnou vydatnost. Tyto vrty však nemohly postačit krýt požadov. spotřebu. Obrat přinesl rok 1950, protože v tomto roku byl při ražebních pracích na dole Mír IV. na katastru Stonavy v hloubce 500 metrů objeven nový zdroj jódobromové vody s dosud největší vydatností 40 litrů za minutu. Toto zřídlo pak dostalo název Mír.

pokračování v dodatcích

titulní strana:
Společenský dům

poslední strana:
Pohled z láz. parku

použitá literatura:
rukopisy Okresního archivu Karviná
Dr. J. Bayer - Pamětihodnosti města Fryštátu /v překladu J. Rosina, R. Hrubého/.
časopis Těšínsko
text: Jiří Čmiel
foto: Jiří Čmiel
vydalo: nakladatelství Jiřího Čmíela

Karviná 1992